

Sygn. akt IV GC upr 157/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2023 roku

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej, Wydział IV Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSR Filip Wesołowski

Protokolant: Joanna Gąsiorowska

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2023 roku we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z o.o. we W.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

oddala powództwo;

zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 3600 zł kosztów procesu.

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 4 października 2021 roku strona powodowa (...) spółka z o.o. we W. domagała się od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. zasądzenia kwoty 13113,52 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazała, że w kolizji drogowej został uszkodzony samochód marki B. (...), użytkowany przez (...) spółkę z o.o. we W., a sprawca kolizji był ubezpieczony u strony pozwanej (w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej). W związku z powyższym zdarzeniem poszkodowany zawarł ze stroną powodową umowę najmu samochodu zastępczego marki V. (...) (obejmującą 39 dni) za kwotę 227 zł netto za jedną dobę. Z tego tytułu strona powodowa wystawiła poszkodowanemu fakturę VAT na kwotę 11761 zł netto (14466,03 zł brutto). Strona pozwana odmówiła jednak (mimo wezwania) zapłaty na rzecz strony powodowej (która nabyła wierzycelność w drodze umowy cesji) kosztów najmu pojazdu zastępczego.

W dniu 19 stycznia 2022 roku został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym zasądzono kwotę dochodzoną pozwem oraz kwotę 3167 zł kosztów procesu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu. Przede wszystkim zaprzeczyła wszelkim twierdzeniom strony powodowej, z wyjątkiem wyraźnie przyznanych. Ponadto strona pozwana podniosła zarzut braku legitymacji procesowej biernej, ponieważ strona pozwana nie była stroną umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy zdarzenia.

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty strona powodowa w żaden sposób nie zareagowała.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 października 2018 roku pojazd marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...), stanowiący własność (...) spółki z o.o. w W., użytkowany przez (...) spółkę z o.o. we W. (poszkodowanego), brał udział w kolizji drogowej.

Sprawca kolizji był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej (OC) w (...) S.A. V. (...) w W., którego następcą prawnym jest (...) S.A. V. (...) w W..

(dowód: bezsporne;

polisa sprawcy szkody – k. 101 i 103;

notatka urzędowa – k. 59;

wyrok z dnia 13.03.2019 roku – k. 60)

(...) spółka z o.o. we W. (poszkodowany, ubezpieczający) zawarła z Towarzystwem (...) S.A. w W. (ubezpieczycielem) umowę ubezpieczenia autocasco (AC) samochodu marki B. (...) o numerze rejestracyjnym (...), którego właścicielem była (...) spółka z o.o. w W.. Umowa ubezpieczenia została potwierdzona polisą (certyfikatem) o numerze 116- (...) z okresem ubezpieczenia od dnia 2 marca 2018 roku do dnia 1 marca 2019 roku.

(dowód: bezsporne;

certyfikat [polisa] – k. 92;

upoważnienia – k. 98-99)

W dniu 15 października 2018 roku przedstawiciel poszkodowanego (J. K.) zgłosił powstanie szkody z tytułu autocasco (AC) Towarzystwu (...) S.A. w W..

(dowód: bezsporne;

zgłoszenie szkody – k. 93)

W dniu 18 października 2018 roku poszkodowany (...) spółka z o.o. we W. (najemca) zawarł z (...) spółka z o.o. we W. (wynajmującym) umowę, której przedmiotem było wynajęcie samochodu zastępczego marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Strony ustaliły stawkę dobową czynszu najmu na kwotę 227 zł netto.

(dowód: bezsporne;

umowa z dnia 18.10.2018 roku – k. 26-27)

W dniu 29 stycznia 2019 roku wynajmujący ((...) spółka z o.o. we W.) wystawił fakturę nr (...), w której obciążył poszkodowanego (...) spółkę z o.o. we W. kwotą 11761 zł netto (14466,03 zł brutto) między innymi za wynajem pojazdu zastępczego V. (...) w okresie od dnia 19 października do dnia 26 listopada 2018 roku – 39 dni po 227 zł netto (279,21 zł brutto) oraz podstawienie i odbiór pojazdu w miejscu wskazanym przez najemcę (opłata jednorazowa) – 100 zł netto (123 zł brutto).

(dowód: bezsporne;

faktura VAT nr (...) – k. 30)

(...) spółka z o.o. we W. (cedent) zawarł z wynajmującym (...) spółka z o.o. we W. (cesjonariuszem) umowę, której przedmiotem była cesja wierzytelności przysługującej cedentowi z tytułu szkody komunikacyjnej z dnia 12 października 2018 roku, przysługującej wobec (...) S.A. V. (...) w W. (ubezpieczyciela OC sprawcy szkody) oraz samego sprawcy, z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego.

(dowód: bezsporne;

umowa nr (...)PD – k. 17-18;

zawiadomienie o przelewie – k. 19)

Wynajmujący (cesjonariusz) wezwał Towarzystwo (...) S.A. w W. do zapłaty odszkodowania za najem samochodu zastępczego.

Towarzystwo (...) S.A. w W. odmówiła zapłaty informując, że roszczenie dotyczące kosztów najmu pojazdu zastępczego nie jest objęte umową ubezpieczenia autocasco (AC) i powinno być kierowane do ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej (OC) sprawcy szkody.

(dowód: bezsporne;

pisma – k. 38-41 i 61-67)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Bezsporne pomiędzy stronami było przede wszystkim to, że pojazd użytkowany przez poszkodowanego (...) spółkę z o.o. we W. uległ uszkodzeniu na skutek kolizji w dniu 12 października 2018 roku. Właściwie poza sporem było także to, że poszkodowany przeniósł na stronę powodową swoją wierzytelność (wobec (...) S.A. V. (...) w W.) z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego oraz że podmiotem zobowiązanym do likwidacji szkody (i wypłaty odszkodowania) była (...) S.A. V. (...) w W., którego następcą prawnym jest (...) S.A. V. (...) w W.. Bezsporny był wreszcie fakt odmowy zapłaty odszkodowania z tytułu najmu pojazdu zastępczego przez stronę pozwaną. Istota niniejszego sporu sprowadzała się natomiast do tego, czy strona pozwana miała legitymację procesową (bierną) do występowania w niniejszym procesie.

Legitymacja należy do kategorii materialnych przesłanek procesowych, a jej brak skutkuje oddaleniem powództwa. Jej źródła należy poszukiwać w cywilnym prawie materialnym, w szczególności zaś odnosi się ona do konkretnego stosunku zobowiązaniowego. Ponadto legitymacja procesowa, pozostając w związku z przedmiotem rozstrzygnięcia sądowego, stanowi konieczną przesłankę merytorycznego zakończenia postępowania. O istnieniu legitymacji, zarówno czynnej, jak i biernej, decyduje prawo materialne na podstawie podanego w pozwie stanu faktycznego.

W prawie procesowym nie została określona *expressis verbis* legitymacja procesowa. Pozostaje ona jednakże w związku z przedmiotem rozstrzygnięcia sądowego co do istoty sprawy. O istnieniu czy braku legitymacji procesowej decyduje finalnie prawo materialne związane z konkretną sytuacją będącą przedmiotem sporu między stronami. Występujący w procesie cywilnym spór o prawo zakłada istnienie dwóch przeciwstawnych stron procesowych, z których jedna jest powodem, to jest podmiotem, który we własnym imieniu występuje do sądu z żądaniem udzielenia ochrony prawnej, a druga pozwanym, to jest podmiotem, przeciwko któremu żądanie tej ochrony jest skierowane. Aby dany podmiot mógł skutecznie występować w procesie cywilnym w charakterze strony i osiągnąć zamierzony przez siebie cel posiadać musi zdolność sądową, zdolność procesową i zdolność postulacyjną. Należy od nich odróżnić legitymację procesową opartą na przepisach prawa materialnego, która nie pozostając co prawda w związku z samym pojęciem strony procesowej, ma decydujące znaczenie dla treści rozstrzygnięcia sądowego, jakie w stosunku do stron ma być wydane.

O legitymacji procesowej strony mówimy wówczas, gdy na podstawie przepisów prawa materialnego strona uprawniona jest do występowania w konkretnym postępowaniu w charakterze strony powodowej lub strony pozwanej, to jest gdy z wiążącego strony procesowe stosunku prawnego wynika zarówno uprawnienie powoda do zgłoszenia konkretnego żądania, jak również obowiązek pozwanego do jego spełnienia. Zajmowanie przez podmiot stanowiska

strony w procesie, to jest powoda lub pozwanego, niesie za sobą określone konsekwencje procesowe co do sposobu zachowania się, kolejności dokonywanych czynności procesowych i ich treści.

Powód występując ze swoim roszczeniem powinien wykazać jego zasadność celem uzyskania zgodnego z nim wyroku sądowego, pozwany zaś, chcąc temu przeciwdziałać, musi podjąć obronę wytaczając zarzuty procesowe. Legitymacja procesowa to zatem nic innego jak uprawnienie do występowania w procesie w charakterze strony w konkretnej sprawie, czyli na podstawie konkretnego stosunku prawnego.

Należy w tym miejscu jeszcze podkreślić, że strona pozwana (Towarzystwo (...) S.A. w W.) wprawdzie zarzuciła w sprzeciwie od nakazu zapłaty brak biernej legitymacji procesowej, jednak nie ulega wątpliwości, że kwestię legitymacji procesowej Sąd bierze pod uwagę z urzędu.

Trzeba także zaznaczyć, że w ocenie strony pozwanej brak biernej legitymacji procesowej miał wynikać z tego, że nie była ona stroną umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy zdarzenia.

Powyższy zarzut braku legitymacji procesowej biernej był całkowicie uzasadniony.

Zgodnie z art. 436 §1 k.c. w zw. z art. 435 k.c. samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego pojazdu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Przewidziana w tym przepisie odpowiedzialność oparta jest na zasadzie ryzyka (surowszej od odpowiedzialności na zasadzie winy zawartej w art. 415 k.c.), która powstaje bez względu na winę posiadacza pojazdu mechanicznego, jak również bez względu na to, czy szkoda nastąpiła w warunkach zachowania bezprawnego.

Zgodnie natomiast z art. 436 §2 k.c. w razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody wymienione osoby (samoistni posiadacze pojazdów mechanicznych) mogą wzajemnie żądać naprawienia poniesionych szkód tylko na zasadach ogólnych. Przepis ten zatem w razie zderzenia się dwóch pojazdów (a z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie) przewiduje powrót do zasad ogólnych, a więc do odpowiedzialności na zasadzie winy z art. 415 k.c.

Należy przy tym zauważyć, że odpowiedzialność cywilna posiadacza pojazdu jest objęta systemem obowiązkowego ubezpieczenia, a zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003, nr 124, poz. 1152 ze zm.) poszkodowany w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczeń bezpośrednio od ubezpieczyciela. Analogiczną do powyższego przepisu normę zawiera także art. 822 §4 k.c.

Strona powodowa swoje roszczenie wywodziła z umowy cesji, jaka łączyła ją z (...) spółką z o.o. we W., użytkownikiem pojazdu uczestniczącego w zdarzeniu, którego sprawca był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej (OC) w (...) S.A. V. (...) w W., którego następcą prawnym jest (...) S.A. V. (...) w W..

Nie ulega przy tym zresztą wątpliwości, że strony w umowie cesji wyraźnie wskazały, że wierzytelność będąca przedmiotem cesji przysługuje wobec (...) S.A. V. (...) w W.. Z niezrozumiałych jednak względów strona powodowa wytoczyła powództwo przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W., która bezspornie likwidowała szkodę jedynie w zakresie łączącej ją z poszkodowanym umowy ubezpieczenia autocasco (AC), która nie obejmowała kosztów wynajmu pojazdu zastępczego.

Niezależnie od powyższego nawet gdyby uznać, że umowa ubezpieczenia autocasco (AC) łącząca poszkodowanego ze stroną pozwaną obejmowała także koszty najmu pojazdu zastępczego (do czego w ocenie Sądu nie było podstaw), to powództwo i tak nie mogłoby zasługiwać na uwzględnienie, ponieważ przedmiotem żądania pozwu było odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności cywilnej (OC) strony pozwanej.

Trzeba w tym miejscu bowiem wskazać, że zgodnie z art. 321 §1 k.p.c. Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Nie ulega przy tym wątpliwości, że żądanie pozwu określa nie tylko jego przedmiot, lecz również jego podstawa faktyczna. Tym samym zasądzenie sumy pieniężnej, która wprawdzie mieści się w granicach kwotowych powództwa, lecz z innej postawy faktycznej, stanowi orzeczenie ponad żądanie (tak również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2007 roku, II CSK 344/07, LEX nr 388844).

Zgodnie z art. 822 §1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Zgodnie zaś z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Zgodnie wreszcie z art. 36 ust. 1 powyższej ustawy odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że odpowiedzialność ubezpieczyciela na podstawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu jest taka sama jak posiadacza pojazdu.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że adresatem żądania strony powodowej (jako następcy prawnego poszkodowanego (...) spółki z o.o. we W. w zakresie dochodzonej pozwem wierzytelności), powinien być wyłącznie ubezpieczyciel, z którym sprawca szkody miał zawartą umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OC) posiadaczy pojazdów mechanicznych, a więc w niniejszej sprawie (...) S.A. V. (...) w W., którego następcą prawnym jest (...) S.A. V. (...) w W..

Tym samym żądanie zasądzenia odszkodowania skierowane przeciwko stronie pozwanej Towarzystwu (...) S.A. w W. bezwzględnie zasługiwało na oddalenie (wobec braku legitymacji procesowej biernej). Strona pozwana (Towarzystwo (...) S.A. w W.) likwidowała bowiem szkodę na podstawie i w granicach umowy ubezpieczenia autocasco (AC), zawartej z poszkodowanym. Nie odpowiadała zatem za całość szkody, a jedynie w zakresie tej konkretnej umowy.

Ustalając stan faktyczny i wydając rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie Sąd oparł się na przedstawionych przez strony dokumentach prywatnych, których treść co do zasady nie była kwestionowana. Sąd oddalił jedynie wniosek strony powodowej o zobowiązanie strony powodowej do przedłożenia dokumentów (umów), jako nieistotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Mając zatem wszystkie powyższe okoliczności na względzie w ocenie Sądu stronie powodowej nie przysługiwało wobec strony pozwanej roszczenie o zapłatę odszkodowania z tytułu najmu pojazdu zastępczego, z uwagi na brak legitymacji procesowej biernej.

Dlatego też na podstawie art. 509 k.c. w zw. z art. 415 k.c., art. 436 §2 k.c., art. 361 k.c., art. 822 k.c. oraz art. 6 k.c., a także art. 13, art. 14, art. 19, art. 34 i art. 36 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych powództwo, jako nieuzasadnione, podlegało oddaleniu, jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw. Mając na względzie wynik sprawy stronie pozwanej należał się zwrot kosztów procesu, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3600 zł, ustalone zgodnie z §2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w niniejszej sprawie.